

Sportfiskarna

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

2025-06-13

PROJEKTBESKRIVNING

BILAGA 3

Ansökan om LONA-stöd (Våtmarks-LONA)

NÄR TORRT BLIR VÅTT-

Projektering och anläggning av våtmarker

Projektid

Nov 2025 – Dec 2027

Projektets totala kostnad

2 920 000 kr

Ansökt belopp över drygt 2 år, LONA-stöd (90%)

2 628 000 kr

Kontakt: Lars Vallin, projektledare
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
Kopparsviksgatan 9, 621 58 Visby
tel. 0722-08 70 11, e-post. lars.vallin@sportfiskarna.se

SAMMANFATTNING

Projektet innebär att Sportfiskarna i samverkan med markägare som ställer mark till förfogande ska leda arbetet med att projektera och anlägga två våtmarker på västra Gotland. De geografiska platser som är aktuella ligger i anslutning till Idån respektive Snoderån, två av Gotlands största avrinningsområden, och dessutom kraftigt påverkade av utdikning. Nuvarande markanvändning är jordbruksmark med vall respektive skogsmark.

Våtmarkerna förväntas ge både miljönytta och klimatnytta i form av magasinering av vatten och högre biologisk mångfald. Kolinlagring, grundvattenbildning, näringsretention och fina upplevelsevärden, d v s flera andra värden som förknippas med våtmarker, kan också förväntas i samband med ett genomförande.

Eftersom arealen för respektive objekt förväntas understiga 5 ha är bedömningen i nuläget att den juridiska prövningen ska kunna begränsas till anmälan om vattenverksamhet.

Utöver projektering och anläggning av dessa våtmarker innehåller projektet även samverkan och dialog med Snoderåns vattenråd och dikningsföretag i Snoderån. Syftet är att hitta lösningar som begränsar negativ påverkan i samband med att dammluckorna i vattendraget stängs.

Projektet sträcker sig över drygt 2 år, från och med november 2025 till och med december 2027.

BAKGRUND OCH INLEDNING

Projektet innebär *projektering* och *anläggning* av två våtmarker på västra sidan av Gotland. För enkelhetens skull kallar vi objekteten för **Idån** och **Snoderån**. De markägare som är involverade (en per objekt) ställer mark till förfogande för åtgärderna och kommunikation med dem kommer fortsatt ske genom hela processen.

I samband med tidigare projekt, både LONA- och LOVA-projekt har kontakter knutits och nya idéer till våtmarksåtgärder växt fram. De objekt vi hoppas kunna projektera och genomföra i det här projektet är exempel på två sådana objekt. Fastighetsägare till objektet i Idån är densamma som äger marken till ett objekt där vi inom kort är i genomförandefas via LONA-projektet Mångfald i vatten. Markägaren ställer ytterligare mark till förfogande för våtmarksåtgärd, en bit nedströms pågående projekt.

Gällande objektet i Snoderån blev Sportfiskarna kontaktade under våren 2025 i samband med att utbredd fiskdöd konstaterades i anslutning till att den nedre dammluckan i Snoderån stängdes i mitten av mars och därmed i stort sett torrlade ån nedströms luckan ned till havet. Fastighetsägaren välkomnar i det fallet åtgärder på sin mark som innebär en bättre vattenhushållning i Snoderån, där vatten kan ledas av till en eller två våtmarker angränsande till ån, och därefter utnyttjas i samband med låga flöden.

Utöver projektering och anläggning av dessa våtmarker innehåller projektet också samverkan och dialog med Snoderåns vattenråd och de dikningsföretag som reglerar vattendraget, för att begränsa de skador på biologin som uppstår i samband med att luckorna stängs. Bl a har tankar lyfts om att skapa vattenmagasin intill Snoderån, magasin som kan fyllas med vatten när tillgången är riklig och som sen kan utnyttjas i samband med låga flöden i vattendraget.

SYFTE OCH MÅL

Syfte och mål med projektet är att projektera och anlägga två nya våtmarker i Idåns respektive Snoderåns avrinningsområde på västra Gotland. Målet är att våtmarkerna ska bidra till en bättre vattenhushållning och beroende på utformning förväntas de också kunna bidra till högre biologisk mångfald, kolinlagring, retention av näringsämnen, grundvattenbildning och högre upplevelsevärden, ekosystemtjänster som rent allmänt förknippas med våtmarker. Utformning och funktion utvecklas i samband med projektering av objekten.

Ett mål är också att dialogen med Snoderåns vattenråd och de dikningsföretag som ingår i Snoderån ska stärkas för att i samverkan hitta förbättringsmöjligheter när det gäller stängning och öppning av dammluckorna i systemet. Det kan t ex beröra tidpunkten för när luckorna stängs respektive öppnas, kommunikationen till allmänheten om när det sker och även hur en beredskap för att mildra negativa konsekvenser kan byggas upp.

OBJEKT OCH GENOMFÖRANDE

IDÅN (koordinater 6372293, 689395, SWEREF 99 TM)

Objektet ligger ungefär en kilometer uppströms Paviken, i anslutning till där Idån svänger ca 90 grader åt nordväst (**figur 1 och 2**). Nuvarande markanvändning är jordbruksmark med vall. Ett tillrinnande dike som mynnar i Idån just i kurvan är tänkt att förse våtmarken med vatten. Den tänkta utformningen är att vattnet i diket, i stället för att rinna obehindrat ut i Idån, ska ledas in i marken intill diket där våtmarken ska skapas. Våtmarken kommer därmed bidra till en inbromsning av vattenflödet i samband med höga flöden och dessutom skapas ett filter för näringsförluster från diket och minskad sedimenttransport till Idån. Projekteringen får avgöra den slutliga utformningen, och de behov som finns av schaktning och eventuell dämning i diket. Diket ingår i Vikmyrs dikningsföretag av år 1942 och samråd och samverkan med företrädare för dikningsföretaget kommer ingå i förarbetet. Den tillgängliga ytan för en våtmark med vattenförsörjning från diket omfattar ca 2 hektar.

En alternativ idé eller en kombination som har lyfts är att skapa en våtmark vid kurvan i själva Idån genom att helt enkelt bredda den delen av ån genom schaktning. Det är ett större och mer omfattande projekt som sannolikt kommer kräva tillstånd från Mark- och miljödomstolen. Diskussionerna kring detta kommer fortsätta under föreliggande projekt för att komma fram till lämplig avvägning.

Anläggning av våtmarken vid Idån planeras till tredje kvartalet 2026, med reservation för förändringar enligt tidplan nedan, **tabell 1**.

Figur 1 och 2. Översiktskarta (t v) och detaljkarta (t h). Planerat läge för objektet **Idån** framgår av röd stjärna i respektive bild.

ORGANISATION

Vid Sportfiskarnas kontor i Kopparsvik i Visby, från vilket projektet kommer att drivas, arbetar för närvarande tre personer heltid och rekrytering av ytterligare en projektledare pågår och projektet kommer bidra till fortsatt sysselsättning.

Sportfiskarna har lång erfarenhet av restaurering i vattenmiljöer och av arbete med förankring av åtgärder, både lokalt och nationellt. Efter många år med åtgärdsarbeten runt hela ön har vi samtidigt ett utvecklat kontaktnät på olika nivåer på Gotland. Nyligen har vi också blivit tilldelade uppdraget om lokal åtgärdssamordning, något som ytterligare kommer stärka vår organisation och våra möjligheter att fungera som pådrivare för fler åtgärder med fokus på förbättringar i vattenmiljöer på Gotland.

KOSTNADER

Projektets beräknade och preliminära kostnader redovisas i **tabell 2** nedan. Personalkostnader är beräknade inklusive LKP, och i övriga kostnader är moms inkluderad. Sportfiskarna är en ideell organisation och eftersom projektets verksamhet är allmännyttig utan vinstintresse kan vi inte göra momsavdrag för kostnaderna i projektet. Entreprenadkostnaderna är i nuläget svårbedömda eftersom förutsättningarna inte är helt kända. När projekteringar är genomförda upphandlas entreprenör/er för uppdraget. Om önskad finansiering inte kan erhållas tar vi gärna en diskussion om hur projektet eventuellt kan skalas.

Tabell 2. Projektets beräknade kostnader.

Kostnader	2025	2026	2027	Totalt
Projektadministration	4 000	45 000	20 000	69 000
Projektledning	15 000	180 000	75 000	270 000
Konsultkostnader		100 000		100 000
Myndighetsavgifter		15 000		15 000
Markentreprenad		2 400 000		2 400 000
Resekostnader	3 000	15 000	8 000	26 000
Fältutrustning och förbrukningsmaterial		10 000		10 000
Övrigt, oförutsett		20 000	10 000	30 000
Totalt	22 000	2 785 000	113 000	2 920 000

FINANSIERING

Planerad finansiering av projektet framgår av **tabell 3** nedan. Med anledning av preliminär tidplan och kostnader per år enligt ovan kan viss förskjutning framåt bli aktuell.

Tabell 3. Planerad finansiering av projektet.

Finansiering	2025	2026	2027	Totalt
LONA (90%)	19 800	2 506 500	101 700	2 628 000
Övrig finansiering	2 200	278 500	11 300	292 000
Totalt	22 000	2 785 000	113 000	2 920 000